

عنوان مقاله:

پاورقی‌نویسی در مطبوعات ایران از آغاز تا سال 1320

محل انتشار:

دوفصلنامه زبان و ادبیات فارسی، دوره 28، شماره 88 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

نرگس صالحی - *Allameh Tabatabayi University*

محمدرضا حاجی بابایی - *Allameh Tabatabayi University*

خلاصه مقاله:

پاورقی‌نویسی گونه‌ای نوشتاری است که با شکل‌گیری مطبوعات پدید آمده است و دلایل پیدایی آن را می‌توان جبران کمبود نشر کتاب، بهره‌گیری از شیوه‌ای تازه برای ارائه مطالب طولانی، و نیز حفظ و افزایش تعداد خوانندگان دانست. در این مقاله، با استفاده از روش تاریخ‌ادبیات‌پژوهی، به بررسی این گونه نوشتاری و کاربرد آن در مطبوعات ایران از آغاز تا سال 1320 پرداخته‌ایم. هرچند که داستان‌های پاورقی بیشترین سهم از پاورقی‌نویسی مطبوعات را به خود اختصاص داده است، موضوعات گوناگون دیگری همچون نمایش‌نامه، سفرنامه، شرح‌حال و متون تاریخی نیز به‌صورت پاورقی منتشر شده است. در نخستین مطبوعات ایرانی، اصطلاحات گوناگونی همچون قسمت تحتانی، فیتون و ذیل برای این گونه نوشتاری استفاده شده است. نخستین بار روزنامه اتحاد اسلام اصطلاح پاورقی را به‌کار برد و اندک‌اندک این اصطلاح در دیگر نشریات نیز به‌کار رفت. نخستین پاورقی‌ها را اعتمادالسلطنه در روزنامه ایران منتشر کرده است که عمدتاً دارای موضوعات تاریخی هستند. نخستین داستان پاورقی ایرانی، رمان نیرنگ سیاه یا کنیزان سفید، اثر ملک‌الشعرا بهار است که در سال 1298 در نشریه ایران منتشر شده است و این موضوع که عده‌ای از پژوهشگران، رمان‌های تهران مخوف یا ده‌نفر قزلباش را نخستین رمان‌های پاورقی ایران دانسته‌اند، فاقد دقت پژوهشی است. مهم‌ترین ویژگی‌های این گونه نوشتاری، دنباله‌داربودن و تنوع موضوعی آن است. از نظر سبک نوشتاری نمی‌توان ویژگی زبانی خاصی را برای این گونه در نظر گرفت. سبک زبانی این گونه، تابع سبک نوشتاری نویسندگان یا مترجمان آن است.

کلمات کلیدی:

Literary Typology, Iranian Press, Feuilleton Writing, گونه‌شناسی ادبی، مطبوعات، پاورقی‌نویسی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1148479>

